

ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก: สัญลักษณ์
พลวัตของบทบาท และคุณค่าต่อกระบวนการเติบโตของเด็ก
Stepmother and Witch Characters in Children's Literature: Symbolism,
Role Dynamics, and Value for Children's Growth Processes

ภัทรขวัญ ทองเถาว์ (Pattrakwan Thongthaow)^{1*}

Received: February 1, 2025

Revised: July 16, 2025

Accepted: July 18, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์สัญลักษณ์ พลวัตของบทบาท และคุณค่าของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวละครเหล่านี้ที่มีต่อกระบวนการเติบโตของตัวละครเอก ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดมักปรากฏในฐานะอุปสรรคหรือศัตรูที่ทำลายเด็ก ซึ่งการเผชิญหน้ากับตัวละครเหล่านี้ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนา และการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้แก่เด็ก บทบาทของตัวละครแม่เลี้ยงมักสะท้อนความอยู่ดีมีธรรม การกตัญญู อำนาจในบ้าน และการขัดขวางการเปลี่ยนแปลง บทบาทของตัวละครแม่มดมักเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย อำนาจที่ไม่สามารถควบคุมได้ และการทดสอบทางจิตใจที่ทำลายความสามารถของเด็กในการเอาชนะอุปสรรค การวิเคราะห์ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด ช่วยให้เข้าใจบทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในฐานะที่มีบทบาทต่อกระบวนการเติบโตทางอารมณ์และจิตใจของตัวละครเอก การศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น บทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กยังเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้มุมมองที่ซับซ้อนเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม

คำสำคัญ: ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด, สัญลักษณ์, พลวัตของบทบาท, วรรณกรรมสำหรับเด็ก

Abstract

This article aims to analyze the symbolism, Role Dynamics and values of stepmothers and witches in children's literature, considering their influence on the growth process of the protagonists in various stories. Stepmothers and witches often appear as obstacles or enemies that challenge children, and confronting them is a process that promotes learning, development and the formation of children's mental characteristics. The study emphasizes the role of stepmothers as reflecting injustice, oppression and obstruction of change, and the role of witches as often symbolizing evil and mental tests that challenge children's ability to overcome obstacles. This analysis helps to understand the role of stepmothers and witches in children's literature in terms of reflecting the emotional and mental growth process of the protagonists. The dynamic changes in the roles of stepmothers and witches in children's

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubonratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author, Email: pkwan2528@gmail.com

literature allow children to gain a more complex and profound perspective on humans and society.

Keywords: The Role of Stepmothers and Witches, Symbolism, Role Dynamics, Children's Literature

บทนำ

วรรณกรรมสำหรับเด็กมีคุณค่าอย่างมากต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในแง่ของการเสริมสร้างจินตนาการ การเรียนรู้ค่านิยม และการเติบโตทางอารมณ์และจิตใจ วรรณกรรมสำหรับเด็กมีการนำเสนอแง่มุมสำคัญเกี่ยวกับความหมายและบทเรียนชีวิตผ่านองค์ประกอบในงานเขียนและเรื่องเล่า องค์ประกอบสำคัญในวรรณกรรมที่มีส่วนสำคัญในการทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปได้คือตัวละคร นอกจากตัวละครเอกซึ่งมักเป็นตัวละครที่เป็นเด็กในเรื่องแล้ว ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งในบทบาทที่ส่งเสริม สนับสนุนตัวละครเอกหรือเป็นปฏิปักษ์กับตัวละครเอก ตัวละครที่น่าสนใจในวรรณกรรมสำหรับเด็กที่มักปรากฏบทบาทในฐานะที่เป็นปฏิปักษ์กับตัวละครเอกในเรื่องคือตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด ซึ่งมักจะปรากฏในฐานะตัวร้ายที่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทายของตัวละครเอก

ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมมีรากฐานมาจากคติชนวิทยาและตำนานพื้นบ้านของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของสตรีในสังคมและบทเรียนที่เด็กต้องเรียนรู้ผ่านการเผชิญหน้ากับความยากลำบาก ในทางคติชนวิทยาตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด เป็นตัวแทนของศัตรู (enemy/shadow) บททดสอบ (trial) หรืออุปสรรค (obstacle) ซึ่งเป็นอุปสรรคภายนอกที่ตัวละครเอกต้องเอาชนะเพื่อเรียนรู้และเติบโต แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างเรื่องการเดินทางของวีรบุรุษ (The Hero's Journey) ตามแนวคิดของโจเซฟ แคมป์เบลล์ (Joseph Campbell) โดยเสนอว่า เรื่องเล่าทางวรรณกรรมและตำนานทั่วโลกมีโครงสร้างร่วมกันที่เรียกว่า "Monomyth" ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การออกเดินทาง (departure) การเผชิญบททดสอบ (initiation) และการกลับคืน (return) รวมทั้งหมด 12 ขั้นตอน เช่น การได้รับเสียงเรียก การพบผู้ชี้แนะ การเผชิญศัตรู และการกลับมาพร้อมสิ่งล้ำค่า เป็นต้น Campbell (2008) ระบุว่า "การเผชิญหน้ากับอุปสรรคภายนอก มักสะท้อนการเปลี่ยนแปลงภายในของวีรบุรุษ" การเผชิญหน้ากับความยากลำบากที่เกิดจากตัวละครแม่เลี้ยงหรือแม่มดนั้น ไม่ได้เป็นเพียงแค่การต่อสู้ทางกายภาพ แต่ยังสะท้อนถึงการเผชิญหน้ากับความกลัวและการเรียนรู้จากประสบการณ์

การศึกษาวิเคราะห์การนำเสนอตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีมุมมองและมิติที่น่าสนใจ วรรณกรรมสำหรับเด็ก (Children's Literature) ในบทความนี้ หมายถึง งานเขียนหรือเรื่องเล่าที่มีเรื่องราวลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับความสนใจตามวัยของเด็ก ซึ่งรวมถึงการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีเนื้อหาที่สนุกสนาน หรือมีคติสอนใจ เหมาะสมกับการพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ของเด็กแต่ละช่วงวัย การศึกษาด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กครั้งนี้ วิเคราะห์จากวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทนิทาน และวรรณกรรมเด็กที่ถ่ายทอดผ่านสื่อภาพยนตร์ที่มีตัวละครแม่เลี้ยงหรือแม่มดเป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง การศึกษาพบว่า การเผชิญหน้ากับแม่เลี้ยงหรือแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กเปรียบเสมือนบททดสอบที่เด็กต้องก้าวผ่าน และเป็นกระบวนการเติบโตทางอารมณ์และการพัฒนาจิตใจในเชิงสัญลักษณ์อีกด้วย วรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบนิทานหลายเรื่อง แม่เลี้ยงมักปรากฏตัวหลังจากที่แม่ผู้ให้กำเนิดของตัวละครเอกเสียชีวิต ตัวอย่างเช่นในเรื่อง "ซินเดอเรลล่า" (Cinderella) ของ ชาร์ลส์ เพอร์รอตต์ (Charles Perrault) (Perrault, 2019) หลังจากที่มีพ่อแต่งงานใหม่ ตัวละครแม่เลี้ยงก็มีบทบาทสำคัญในการควบคุมชีวิตและกีดกันโอกาสในการมีชีวิตที่ดีขึ้นของซินเดอเรลล่า ในขณะที่ตัวละครแม่มดมักปรากฏตัวในช่วงที่ตัวละครเอกต้องตัดสินใจครั้งสำคัญ เช่นในเรื่อง "ฮันเซลกับเกรเทล" (Hansel and Gretel) (Grimm & Grimm, 2014) แม่มดปรากฏตัวในช่วงที่

เด็กทั้งสองต้องเอาตัวรอดจากความยากจนและการถูกทอดทิ้ง จึงกล่าวได้ว่าตัวละครแม่เลี้ยงและแม่ผัดสะท้อนถึงความไม่แน่นอนของชีวิตในวัยเด็กและความจำเป็นที่เด็กต้องพึ่งพาสติปัญญาของตนเอง ผู้เขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กมักใช้ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่ผัดเพื่อกระตุ้นความคิด และสอนให้เด็ก ๆ เข้าใจเรื่องราวของการเติบโตจากภายในสู่ภายนอก การปรับตัวเพื่อมีชีวิตรอด การยอมรับในความแตกต่าง และการใช้ความกล้าหาญต่อสู้กับความกลัว

บทความนี้ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่ผัดในเชิงสัญลักษณ์ เปรียบเทียบบทบาทและการนำเสนอ พลวัตความเปลี่ยนแปลงของการเสนอบทบาทของแม่เลี้ยงและแม่ผัด รวมทั้งคุณค่าของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่ผัดที่มีต่อตัวละครในเรื่องและมีต่อผู้อ่าน

1. แม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก: การวิเคราะห์บทบาทและสัญลักษณ์

แม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็กสื่อความหมายได้หลากหลายมิติ ทั้งในแง่สัญลักษณ์ของอำนาจ การควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัว หากวิเคราะห์การสื่อความหมายด้านบทบาทและความหมายเชิงสัญลักษณ์ของแม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1.1 แม่เลี้ยงในฐานะสัญลักษณ์ของอำนาจและการควบคุม

ตัวละครแม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นตัวละครที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในครอบครัว มีบทบาทเป็นผู้ควบคุมหรือผู้ยึดครองบ้าน เช่นในเรื่อง “ซินเดอเรลล่า” (Perrault, 2019) แม่เลี้ยงใช้อำนาจควบคุมจัดการบทบาทของสมาชิกในบ้าน ให้ซินเดอเรลล่าอยู่ในสถานะผู้ถูกกดขี่ เป็นเด็กรับใช้ในบ้าน อำนาจของแม่เลี้ยงในที่นี้ เห็นได้จากการจัดการทรัพย์สินและการกำหนดชีวิตของเด็กหญิง โดยใช้สถานะแม่เลี้ยงที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จและอำนาจเหนือกว่า ดังข้อความที่ว่า

“The stepmother of Cinderella made her do all the hardest work in the house. She had to cook, wash the dishes, clean the house, and take care of everything, while her stepsisters did nothing at all. Her stepmother treated her cruelly, making her work all day long without any rest.”

(Perrault, 2019, p. 49)

ข้อความที่ยกตัวอย่างข้างต้นสะท้อนการใช้อำนาจของแม่เลี้ยงในเรื่อง “ซินเดอเรลล่า” ที่ใช้อำนาจจัดการทุกเรื่องในบ้าน ทั้งการจัดการด้านบทบาทของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยให้ซินเดอเรลล่าอยู่ในสถานะเด็กสาวรับใช้ในบ้าน

ในเรื่อง “สโนว์ไวท์” (Grimm & Grimm, 2014) ราชนิ้องค์ใหม่ใช้พลังอำนาจในการควบคุมสถานการณ์รอบตัว เพื่อรักษาความงามและอำนาจของตนเองไว้ เมื่อเห็นว่ามิบุคคลที่เป็นภัยต่อการครองอำนาจการปกครองและอำนาจด้านความงามของตน ราชนิจึงตัดสินใจสั่งให้กำจัดสโนว์ไวท์ ดังข้อความที่ว่า

“When the queen heard the answer from the magic mirror that 'Snow White' was the fairest in the land, she was filled with anger and jealousy. She ordered a huntsman to take Snow White into the forest and kill her, bringing back her organs as proof... But the huntsman, feeling pity, could not carry out the order. He let Snow White escape.”

(Grimm & Grimm, 2014, p. 24)

การกระทำของตัวละครราชนิในฐานะแม่เลี้ยงดังที่ยกตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการที่ตัวละครแม่เลี้ยงใช้อำนาจในการควบคุมและการรักษาสถานะในครอบครัวและสังคม ในเชิงสัญลักษณ์ตัวละคร

แม่เลี้ยงจึงเป็นการแสดงออกถึงสถาบันครอบครัวที่มีการใช้อำนาจ การควบคุมบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ใต้การปกครองให้กระทำและปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนเองต้องการ

1.2 แม่เลี้ยงในฐานะสัญลักษณ์ความขัดแย้งในครอบครัว

ตัวละครแม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก มักเป็นตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งภายในครอบครัว การกระทำของแม่เลี้ยงมักสะท้อนถึงความเป็นธรรมในครอบครัว เช่น การกีดกัน การทอดทิ้ง ละเลย ไม่ให้ออกาส สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความขัดแย้งและความไม่สมดุลด้านอำนาจในครอบครัวที่แม้แต่ตัวละครอื่นที่เป็นสมาชิกภายในครอบครัวเดียวกันก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ ในเรื่อง “ฮันเซลและเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) แม้ว่าแม่เลี้ยงจะไม่ได้ปรากฏบทบาทโดยตรง แต่บทบาทของพ่อและแม่ที่แท้จริงของเด็กทั้งสองถูกนำเสนอในลักษณะที่ไม่สามารถถูกละเลยได้ ส่งผลให้เด็กต้องเผชิญอันตรายจากแม่เลี้ยง ซึ่งสะท้อนถึงความอ่อนแอของสมาชิกในครอบครัวที่มีอาจปกป้องเด็กได้ ในเรื่อง “สโนว์ไวท์” (Grimm & Grimm, 2014) เมื่อแม่ของสโนว์ไวท์จากไป ราชนิพนธ์ทำหน้าที่เป็นแม่เลี้ยง คุมอำนาจในพระราชวัง แม้แต่ราชาผู้เป็นบิดาของสโนว์ไวท์ก็ไม่อาจต้านทานอำนาจของราชินีองค์ใหม่ได้ ราชินีองค์ใหม่ไม่ได้สนใจดูแลหรือยกย่องสโนว์ไวท์ในฐานะเจ้าหญิงหรือสมาชิกของราชวงศ์

“Within the grand palace walls, Snow White lived under the cold shadow of her stepmother, the new queen. Though surrounded by gold and silk, her days were filled with silence and sorrow. The queen’s jealousy grew with each passing day, and the kindness that once filled the halls faded into fear. Snow White, once a princess of promise, became a servant in her own home”

(Grimm & Grimm, 2014, p. 23)

การกระทำของราชินีในฐานะแม่เลี้ยงที่ไม่ใส่ใจ ไม่ดูแล เป็นการสร้างความไม่มั่นคงให้กับตัวละครเอก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตัวละครเอกถูกเพิกเฉย ลดสถานะทางสังคม และไม่ได้รับการยกย่องให้เกียรติในฐานะสมาชิกในครอบครัวอย่างสมบูรณ์ แสดงภาพของความที่ไม่มั่นคงปลอดภัยแม้ใน “บ้าน” หรือ “ราชวัง” บทบาทตัวละครแม่เลี้ยงจึงมักเป็นสัญลักษณ์ของความขัดแย้งภายในครอบครัวซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของตัวละครเอก

2. แม่เมดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก: การวิเคราะห์บทบาทและสัญลักษณ์

การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ตัวละครแม่เมดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก แม่เมดมักปรากฏในฐานะตัวละครที่มีความเป็นคู่ขัดแย้ง และสะท้อนถึงค่านิยมและความกลัวของสังคมในแต่ละยุคสมัย โดยแม่เมดมักถูกตีความในหลากหลายมิติ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 แม่เมดในฐานะสัญลักษณ์ของอำนาจที่อยู่เหนือการควบคุม

ตัวละครแม่เมดเป็นตัวละครที่มีอำนาจพิเศษเหนือกฎเกณฑ์ของสังคม แม่เมดเป็นผู้ครอบครองพลังลึกลับที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ เมื่อตัวละครแม่เมดปรากฏตัวมักสร้างความหวาดกลัวให้กับผู้คนในเรื่อง “ฮันเซลกับเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) แม่เมดใช้เวทมนตร์หลอกล่อเด็กเข้าสู่บ้านขนม สะท้อนถึงการใช้พลังที่อยู่นอกเหนือการควบคุม ในเชิงสัญลักษณ์ตัวละครแม่เมดสื่อถึงพลังที่ไม่อาจอธิบายได้ ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบายได้ อำนาจเหนือธรรมชาติ หรือความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ของสังคม อำนาจของตัวละครแม่เมดจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งน่ากลัวหรือเป็นภัยคุกคามต่อระเบียบทางสังคมที่มีอยู่

2.2 แม่เมดในฐานะสัญลักษณ์ของความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคม

แม่เมดในวรรณกรรมสำหรับเด็กมักสะท้อนถึงความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการสูญเสียกฎระเบียบ แม่เมดมักเป็นตัวแทนของสิ่งที่แตกต่างและไม่คุ้นเคย เช่น ในเรื่อง “แม่เมด” (The Witches) ของ

โรอัลด์ ดาห์ล (ดาห์ล, 2566) ได้พรรณนาแม่แม่มดว่า มีรูปร่างและพฤติกรรมที่แปลกไปจากมนุษย์ทั่วไป เช่น ไม่มีนิ้วเท้า หน้าตาน่ากลัว และแสดงท่าทางไม่ปกติ แม่แม่มดในเรื่องใช้หน้ากากและวิกผมปลอมตัวเป็นผู้หญิงธรรมดาเพื่อซ่อนตัวในสังคมมนุษย์ แต่พวกเธอมีเจตนาไม่ดีและความเกลียดชังเด็ก แม่แม่มดใช้เวทมนตร์เปลี่ยนเด็กให้กลายเป็นหนูซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ตัวละครเด็กชายในเรื่องรู้สึกหวาดกลัว การปลอมตัวเป็นคนธรรมดา สะท้อนถึงความกลัวของสังคมที่ไม่สามารถสังเกตหรือควบคุม “สิ่งแปลกประหลาด” ที่ซ่อนอยู่ภายใน อีกนัยหนึ่งแม่แม่มดใช้การปลอมตัวเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับ โดยทำให้ตัวเองดูเหมือนเป็น “ผู้หญิงธรรมดา” ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความกลัวของคนในสังคมต่อสิ่งแปลกประหลาดหรือผิดแผกไปจากคนส่วนใหญ่ แม่แม่มดจึงเป็นสัญลักษณ์ของความกลัวต่อสิ่งที่แตกต่างจากระเบียบเดิม เด็กชายในเรื่องเผชิญหน้ากับความกลัวที่จากสิ่งที่ไม่รู้จัก แม้จะถูกแม่แม่มดใช้เวทมนตร์เปลี่ยนร่างให้กลายเป็นหนู แต่เขาไม่สิ้นหวัง ร่วมมือกับคุณยายเพื่อขัดขวางแผนร้ายของแม่แม่มด สุดท้ายเด็กชายในร่างหนูสามารถขโมยยาเวทมนตร์และใส่ลงในอาหารของแม่แม่มด ทำให้แม่แม่มดทั้งโรงแรมกลายเป็นหนู และแผนการร้ายที่จะสาปเด็กเป็นหนูถูกยับยั้ง เหตุการณ์ในเรื่องระหว่างเด็กกับแม่แม่มดเป็นการเรียนรู้ที่จะเข้าใจและปรับตัวกับสิ่งใหม่ที่ไม่เคยพบเจอ และหากวิเคราะห์ในมุมที่ลึกยิ่งขึ้น เรื่อง “แม่แม่มด” ยังสะท้อนถึงการต่อสู้กับอำนาจที่พยายามควบคุมโลก แม่แม่มดเป็นตัวแทนของพลังที่ทำลายกฎเกณฑ์เดิม ส่วนเด็กคือตัวแทนของการพยายามปกป้องโลก การยืนหยัดเพื่อรักษาความเป็นตัวเอง และรับมือกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม

3. แม่เลี้ยงและแม่แม่มด: การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบด้านบทบาทและสัญลักษณ์

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างแม่เลี้ยงและแม่แม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ทำให้เห็นบทบาทสำคัญของทั้งสองตัวละครต่อกระบวนการเรียนรู้และเติบโตของตัวละครเอก ทั้งแม่เลี้ยงและแม่แม่มดเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจและการควบคุมในมุมมองที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

3.1 แม่เลี้ยงและแม่แม่มด: ตัวแทนของอำนาจ การควบคุม และบททดสอบความสามารถของตัวละครเอก

ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่แม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีอำนาจในการควบคุมและจัดการชีวิตของตัวละครเอก แม้ว่าจะอยู่ในบริบทที่ต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการทำทั้งสองตัวละครมีอิทธิพลอย่างยั่งยืนต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของตัวละครเอก แม่เลี้ยงมักจะเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจในครอบครัว ปรากฏชัดเจนในเรื่อง “ซินเดอเรลล่า” (Perrault, 2019) แม่เลี้ยงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้าน มีการควบคุมทรัพยากรและชีวิตของซินเดอเรลล่า ซึ่งไม่เพียงแต่ขัดขวางไม่ให้ซินเดอเรลล่าได้รับการยอมรับในครอบครัว แต่ยังสื่อถึงความไม่ยุติธรรมในครอบครัวที่ซินเดอเรลล่าต้องเผชิญ ในทางกลับกันแม่แม่มดในเรื่อง “ฮันเซลและเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) มีพลังที่เหนือธรรมชาติ เช่น การใช้เวทมนตร์ในการจับตัวเด็ก ทำให้เด็กต้องเผชิญกับความกลัวและความไม่เข้าใจในโลกที่พวกเขารู้จัก แม่แม่มดในที่นี่แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เหนือกว่ามนุษย์และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการ ซึ่งเป็นอำนาจที่ควบคุมได้ยาก เห็นได้ว่าบทบาทของแม่เลี้ยงมักสะท้อนอำนาจการควบคุมเบ็ดเสร็จในบ้าน เป็นตัวแทนของอำนาจที่มีรากฐานจากสถาบันครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ในขณะที่แม่แม่มดสะท้อนอำนาจที่เหนือการควบคุมทั้งนอกบ้านและในบ้าน

นอกจากนี้ แม่เลี้ยงและแม่แม่มดมีบทบาทสำคัญในการเป็นอุปสรรคหรือการทดสอบที่ทำให้ตัวละครเอกต้องเผชิญกับความท้าทายและต้องเรียนรู้ที่จะเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้นเพื่อเติบโตทางอารมณ์และจิตใจ ในเรื่อง “ซินเดอเรลล่า” แม่เลี้ยงเป็นตัวแทนของอุปสรรคที่ทำให้ซินเดอเรลล่าต้องผ่านการทดสอบทางร่างกายและจิตใจ โดยการทำงานหนักในบ้านและการไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว ซินเดอเรลล่าต้องพิสูจน์คุณค่าของตัวเองผ่านความพยายามและการทำความดีจนกระทั่งได้ครองคู่กับเจ้าชาย การเผชิญกับแม่เลี้ยงที่โหดร้ายนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเติบโตและการการพิสูจน์ความสามารถของตัวละครเอก

ในเรื่อง “ฮันเซลและเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) แม่มดไม่เพียงแต่เป็นตัวแทนของอำนาจเหนือธรรมชาติที่น่าสะพรึงกลัว แต่ยังเป็นตัวแทนของปัญหาที่เด็กต้องเผชิญหน้า โดยใช้ความเฉลียวฉลาดและความกล้าหาญในการหลบหนีจากอันตรายที่แม่มดสร้างขึ้น ดังเช่นเนื้อความในนิทานที่ว่า

“Hansel and Gretel used their cleverness to outwit the witch. When the witch told Gretel to climb into the oven to bake, Hansel tricked the witch by asking, ‘How do you intend to push us into the oven?’ The witch, eager to demonstrate, climbed into the oven herself, and Gretel quickly shut the door, trapping the witch inside and causing her to perish.”

(Grimm & Grimm, 2014, p. 65)

เหตุการณ์ร้ายต่าง ๆ ที่เด็กต้องเผชิญจากแม่เลี้ยงและแม่มดมีขึ้นเพื่อให้ตัวละครเอกได้เรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและเติบโตเป็นบุคคลที่แข็งแกร่งขึ้น การทดสอบที่เกิดจากแม่เลี้ยงและแม่มดไม่เพียงแต่ทดสอบความสามารถทางกายภาพ แต่ยังทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ถูกต้องสอดคล้องกับ Piaget นักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กมองว่าเด็กผ่านกระบวนการพัฒนาทางจิตใจในหลายระยะ โดยการเผชิญหน้ากับอุปสรรคในโลกภายนอกและภายในตัวเองเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาและเติบโตในการรับรู้และความเข้าใจต่าง ๆ (นุชลี อุภักย์, 2556, หน้า 125) เช่นเดียวกับการเผชิญหน้ากับแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางจิตใจของตัวละครเอกในเรื่องได้

3.2 แม่เลี้ยงและแม่มด: ความสัมพันธ์กับตัวละครเอก บทบาท และลักษณะของอำนาจที่แตกต่าง

ด้านบทบาทและลักษณะของอำนาจในตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดมีลักษณะที่ต่างกัน แม่เลี้ยงมักจะเป็นตัวแทนของอำนาจที่มีรากฐานจากสถาบันครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อำนาจของแม่เลี้ยงมักจะเกิดขึ้นจากการเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลและควบคุมสมาชิกในครอบครัว แม่เลี้ยงมักใช้บทบาทนี้เพื่อรักษาความเป็นระเบียบและควบคุมพฤติกรรมของลูกเลี้ยง ดังเช่นในกรณีของซินเดอเรลลาและสโนว์ไวท์ ในทางกลับกัน แม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กมักเป็นตัวแทนของอำนาจที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคม แม่มดมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น เวทมนตร์ หรืออำนาจในการควบคุมธรรมชาติ ซึ่งทำให้แม่มดสามารถกระทำเรื่องต่าง ๆ อย่างอิสระจากกฎเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์และสังคม เช่น แม่มดในเรื่อง “ฮันเซลและเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) และเรื่อง “แม่มด” (ดาห์ล, 2566) ตัวละครแม่มดมักแสดงบทบาทของตัวละครที่อยู่นอกระบบควบคุมของครอบครัว รัฐ หรือศาสนา พลังของแม่มดแสดงออกมาในลักษณะเหนือธรรมชาติ ไร้ข้อจำกัด จึงถูกมองว่า “ภัย” ต่อมาตรฐานกฎเกณฑ์ของสังคม

4. พลวัตบทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก: จากสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้ายสู่ตัวละครที่มีมิติและผู้หญิงที่เชื่อมั่นในตนเอง

วรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นภาพสะท้อนของค่านิยมและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดซึ่งเคยถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายและภัยคุกคาม ได้รับการพัฒนาบทบาทให้มีความซับซ้อนและมิติมากขึ้น ในวรรณกรรมยุคใหม่ โดย Tatar (2002, p. 26) กล่าวว่าแม่เลี้ยงไม่ได้เป็นเพียงตัวร้ายไร้เหตุผลอีกต่อไป แต่กลายเป็นตัวละครที่มีภูมิหลังและแรงจูงใจในเหตุของการกระทำ ขณะที่แม่มดได้เปลี่ยนบทบาทจากปีศาจร้ายที่ต้องถูกทำลายสู่การเป็นตัวละครที่มีมิติ มีความหลากหลายในการและแสดงออกด้านบทบาทและเป็นตัวละครที่สื่อถึงผู้หญิงที่เชื่อมั่นในตนเอง

4.1 แม่เลี้ยง: จากผู้กดขี่สู่ตัวละครที่มีมิติ

ในนิทานพื้นบ้านและวรรณกรรมสำหรับเด็ก แม่เลี้ยงมักถูกนำเสนอในฐานะตัวร้ายที่กดขี่ลูกเลี้ยงและมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น ในเรื่อง “ซินเดอเรลล่า” แม่เลี้ยงบังคับให้ซินเดอเรลล่าเป็นเพียงคนใช้ในบ้าน (Perrault, 2019) หรือในเรื่อง “สโนว์ไวท์” (Grimm & Grimm, 2014) ที่ราชินีแม่เลี้ยงพยายามทำลายสโนว์ไวท์เพราะริษยาความงาม อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมเริ่มยอมรับครอบครัวที่มีหลากหลายมากขึ้น วรรณกรรมเด็กก็นำเสนอแนวเรื่องแม่เลี้ยงในฐานะบุคคลที่มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น โดยแสดงให้เห็นเหตุผลของการกระทำของแม่เลี้ยง เช่น ในนิยายเรื่อง “Ella Enchanted” ของ Gail Carson Levine (อ้างถึงใน Nikolajeva, 2010) ที่ดัดแปลงจากเรื่องซินเดอเรลล่า ตัวละครแม่เลี้ยงไม่ใช่ตัวละครร้ายที่โหดร้ายโดยไม่มีเหตุผล แต่เธอเป็นผู้หญิงที่ต้องดิ้นรนภายใต้แรงกดดันทางสังคมเกี่ยวกับฐานะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เธอมีลูกสาวสองคนที่ต้องดูแลและต้องพยายามรักษาสถานะทางสังคมของครอบครัว เธอแต่งงานกับพ่อของเอลล่า (Ella) ตัวละครเอกในเรื่อง เพราะคิดว่าเขามั่งคั่ง แต่เมื่อรู้ความจริงว่าเขาไม่ได้ร่ำรวย เธอจึงพยายามหาทุกวิถีทางเพื่อให้ตัวเองและลูก ๆ ได้รับผลประโยชน์สูงสุด จากเหตุปัจจัยที่กล่าว ตัวละครแม่เลี้ยงในเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของผู้หญิงในสังคมชนชั้นสูงแบบดั้งเดิม ซึ่งต้องพึ่งพาการแต่งงานเพื่อความมั่นคง แม่เลี้ยงไม่ได้เกลียดเอลล่าอย่างไม่มีเหตุผล แต่เมื่อพบว่าเอลล่าต้องคำสาปที่ถูกมอบให้ตั้งแต่เกิดคือเอลล่าต้องเชื่อฟังทุกคำสั่งที่ได้รับโดยไม่สามารถขัดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือสิ่งที่อันตราย แม่เลี้ยงจึงใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์ในการทำให้อเอลล่ากลายเป็นคนรับใช้ ดังข้อความในเรื่องว่า

“She could not refuse any order. So when Hattie discovered Ella’s obedience, she ordered Ella to give up her necklace. Olive ordered her to clean her shoes. Her stepmother made her scrub the floors and serve meals.”

(Nikolajeva, 2010, p. 45)

จากข้อความข้างต้น เห็นได้ว่าแม่เลี้ยงรู้ว่าเอลล่าต้องเชื่อฟังทุกคำสั่ง จึงใช้เหตุนี้จัดการให้เอลล่ามอบสร้อยให้เธอ ให้ขัดรองเท้า ขัดพื้น และงานบ้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นว่าแม่เลี้ยงในเรื่องเป็นผู้หญิงใช้ชีวิตตามเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อชีวิต เมื่อรู้ว่าเอลล่าต้องทำตามคำสั่งอยู่แล้วจึงใช้ให้เอลล่าทำงานเพื่อความสะดวกสบายของตนเองและลูกของตนเอง หรือในเรื่อง “Stepmother” ของ Marcy Blesy (อ้างถึงใน Nikolajeva, 2010) ที่แสดงให้เห็นว่า แม่เลี้ยงเป็นเพียงหญิงธรรมดาคนหนึ่งที่ยากลำบากปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่ซับซ้อน แม่เลี้ยงในเรื่องนี้ไม่ได้ตั้งใจจะเป็นศัตรูกับลูกเลี้ยง แต่เธอกลับถูกมองว่าเป็นผู้มาแทนแม่ที่แท้จริง ซึ่งทำให้เกิดความตึงเครียดในความสัมพันธ์กับลูกเลี้ยง แม่เลี้ยงไม่ใช่หญิงใจร้ายโดยไม่มีเหตุผล เธอเองพยายามปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวใหม่และพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกเลี้ยง

นอกจากนี้ก็มีวรรณกรรมที่นำเสนอเรื่องราวจากมุมมองของแม่มด เช่น ในเรื่อง “มาลิฟิเซนท์” (Maleficent) (Stromberg, 2014) เป็นเรื่องเล่าในภาพยนตร์ที่ดัดแปลงจากนิทานคลาสสิกเรื่องเจ้าหญิงนิทรา โดยเน้นเล่าเรื่องจากมุมมองของมาลิฟิเซนท์ ตัวละครแม่มดผู้มีพลังมหาศาลในวรรณกรรมเรื่องดั้งเดิม เรื่องเล่าภาพยนตร์นำเสนอว่า มาลิฟิเซนท์เคยเป็นเด็กสาวที่มีจิตใจดีและมีชีวิตสงบสุขในป่ามหัศจรรย์ จนกระทั่งถูกทรยศจากคนรักของเธอที่หักหลังและทำให้เธอกลายเป็นแม่มดที่โหดร้าย มาลิฟิเซนท์เป็นผู้ที่สาปเจ้าหญิงออรอรานอนหลับใหลหรือนิทราเมื่ออายุครบ 16 ปี แต่เมื่อเวลาผ่านไป มาลิฟิเซนท์เริ่มรู้สึกสำนึกผิดที่เกิดขึ้นกับการกระทำของตนเอง เธอพยายามที่จะช่วยเจ้าหญิงออรอราและแก้ไขคำสาปของเธอ เรื่องราวในเรื่อง “มาลิฟิเซนท์” พยายามเปลี่ยนมุมมองของตัวละครแม่มดที่เคยเป็นตัวร้ายในวรรณกรรมนิทานให้เป็นตัวละครที่มีความซับซ้อนมากขึ้น แสดงเหตุของการกระทำ มีมิติในการนำเสนอบุคลิกภาพที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ที่กระทบต่อชีวิต การมีความรัก การสำนึกผิด และการรู้จักการให้อภัย

วรรณกรรมที่นำเสนอให้เห็นบทบาทและความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกเลี้ยงหรือแม้กระทั่งการพยายามเข้ามาจัดการควบคุมชีวิตลูกเลี้ยงด้วยเหตุผลจำเป็น ทำให้ให้เด็ก ๆ เข้าใจว่าแม่เลี้ยงไม่ได้เป็นเพียงตัวร้ายที่ไม่มีเหตุผลเสมอไป แต่เป็นบุคคลที่มีมิติและภูมิหลังที่ส่งผลต่อความคิดและการกระทำ

4.2 แม่มด: จากปีศาจร้ายสู่ตัวแทนของผู้หญิงที่เชื่อมั่นในตนเอง

ในนิทานพื้นบ้านหรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก แม่มดมักถูกมองว่าเป็นภัยคุกคาม เช่น ใน “ฮันเซลกับเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) แม่มดดึงดูดเด็ก ๆ ด้วยบ้านขนมหวานและหลอกล่อเด็กไปกินหรือในเรื่อง “เจ้าหญิงนิทรา” (Sleeping Beauty) แม่มดสาปให้เจ้าหญิงต้องหลับใหลไปเป็นเวลาร้อยปีเนื่องจากไม่ได้รับเชิญมาร่วมพิธีเฉลิมฉลองวันประสูติของเจ้าหญิง (Perrault, 2019) ซึ่งต่อมาวรรณกรรมหลายเรื่องได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของแม่มดให้เป็นตัวแทนของความฉลาด กล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองของผู้หญิง เช่น บทบาทของแม่มดให้เป็นตัวละครเอกในเรื่อง เช่น ในเรื่อง “แฮร์รี่ พอร์ตเตอร์” (Harry Potter) ของ J.K. Rowling ตัวละครแฮร์รี่ไมโอนี่ เกรนเจอร์ เป็นตัวละครแม่มดที่ฉลาดและกล้าหาญ ใช้เวทมนตร์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือใน “Kiki’s Delivery Service” ของ เอโกะ คาโดโนะ (Eiko Kadono) (คาโดโนะ, 2566) กิกิเป็นแม่มดน้อยอายุ 13 ปีที่ต้องออกผจญภัยตามธรรมเนียมของแม่มด กิกิออกจากบ้านเพื่อหาที่อยู่อาศัยใหม่ในระหว่างการเดินทาง กิกิพบกับเมืองหนึ่งและผู้คนที่ไม่รู้จักและเริ่มต้นทำงานส่งของให้กับผู้คนในเมืองเพื่อหาเลี้ยงชีพ กิกิใช้ไม้กวาดบินไปส่งของตามสถานที่ต่าง ๆ เธอพบกับความยากลำบากหลายอย่างอีกทั้งความรู้สึกเหงาและขาดความมั่นใจในตัวเอง ขณะเดียวกันเธอก็พยายามหาวิธีที่จะแสดงออกถึงความสามารถของตัวเองและเรียนรู้การเติบโตในโลกใบใหม่ ปรับตัว ค้นหาตัวตน จนในที่สุดก็เติบโตเป็นแม่มดสาวที่มีอิสระและความเชื่อมั่นในตัวเอง เรื่องราวของกิกิจึงไม่เพียงแต่เกี่ยวกับการทำงานส่งของ แต่ยังเป็นการเรียนรู้ถึงการเติบโต เชื่อมั่นในตนเองและการค้นหาความสุขในชีวิต

ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่าพลวัตแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมเด็กมีความหลากหลาย มีมิติที่ซับซ้อนมากกว่าการเป็นตัวละครตัวร้าย เรื่องเล่าของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดที่แตกต่าง ช่วยให้เด็กเข้าใจถึงความซับซ้อนของความเป็นมนุษย์ ไม่มีใครเป็นคนดีหรือคนร้ายโดยสมบูรณ์ และทุกคนล้วนมีเหตุผลและแรงจูงใจของตนเอง (Zipes, 2006) การนำเสนอภาพแม่มดที่ใช้พลังในการช่วยเหลือผู้อื่น หรือการกล้าออกไปใช้ชีวิตโดยลำพัง สะท้อนความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองของผู้หญิง เรื่องราวเหล่านี้ทำให้เห็นบทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

5. คุณค่าของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในกระบวนการเติบโตและการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีคุณค่าทางสัญลักษณ์ที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเติบโตและการเรียนรู้ของเด็กในหลายแง่มุม ซึ่งจะช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจถึงความยากลำบากและการเผชิญหน้ากับความท้าทายในชีวิต รวมถึงการเรียนรู้การพัฒนาความเข้มแข็งทางจิตใจ

5.1 คุณค่าของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในกระบวนการเติบโตของเด็ก

แม่เลี้ยงในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเติบโตของตัวละครเอก โดยตัวละครแม่เลี้ยงมักจะสะท้อนถึงความไม่ยุติธรรมและการกดขี่ แม่เลี้ยงทำให้ตัวละครเอกต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบาก ซึ่งความยากลำบากนี้ช่วยส่งเสริมการเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง “ซินเดอเรลลา” (Perrault, 2019) แม่เลี้ยงเป็นตัวละครที่คอยขัดขวางไม่ให้ซินเดอเรลลาได้รับโอกาสในการเติบโตและเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า โดยการที่แม่เลี้ยงทำให้ซินเดอเรลลาต้องทำงานหนักและอยู่ในสถานที่ที่ด้อยโอกาส แม้ว่าจะสร้างความเจ็บปวดให้กับตัวละครเอก แต่ก็เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา คุณลักษณะความอดทน เมตตา ในที่สุดซินเดอเรลลาสามารถเอาชนะอุปสรรคที่แม่เลี้ยงสร้างขึ้นและได้พบกับ

ความสำเร็จ โดยกระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการพิสูจน์ตัวเอง แต่ยังสอนเด็ก ๆ ถึงคุณค่าของการไม่ยอมแพ้ ต่ออุปสรรคและการมีหวังในอนาคตที่ดีกว่าเสมอ บทบาทของแม่เลี้ยงยังสะท้อนถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและค่านิยมที่สังคมส่งเสริม เช่น การเคารพและการปฏิบัติต่อบุคคล การจัดการกับ อารมณ์ความรู้สึกเชิงลบ ในขณะเดียวกันแม่เลี้ยงยังเป็นตัวอย่างของบุคคลที่ขาดความเมตตา ซึ่งช่วยให้เด็ก เรียนรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรักและความเห็นอกเห็นใจ

ด้านคุณค่าของตัวละครแม่มด แม้ว่าแม่มดในหลายเรื่องจะเป็นตัวแทนของความชั่วร้ายและ เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของตัวละครเอก แต่ในบางแง่มุม ตัวละครแม่มดก็สามารถมีบทบาทสำคัญในการ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการเติบโตของเด็ก ๆ ผ่านการเผชิญหน้ากับความท้าทายและการตัดสินใจ ที่สำคัญ ในเรื่อง “ฮันเซลและเกรเทล” (Grimm & Grimm, 2014) ตัวละครแม่มดเป็นอุปสรรคที่เด็กต้อง เอาชนะ การเผชิญหน้ากับแม่มดเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน การใช้ความ ฉลาดเฉลียวและการเอาชนะความกลัวเพื่อบรรลุผลสำเร็จ ในเรื่อง นาร์เนีย ตอน กำเนิดนาร์เนีย ของ C.S. Lewis (ลูอิส, 2549) แม่มดขาว (The White Witch) หรือจาดีส (Jadis) เป็นตัวละครที่มีพลังทำลายล้างและ สามารถควบคุมทุกสิ่งในนาร์เนียได้ เธอใช้เวทมนตร์ทำให้นาร์เนียอยู่ในฤดูหนาวตลอดกาล เป็นสัญลักษณ์ของโลก ที่ขาดความอบอุ่นและความหวัง บทบาทของแม่มดในเรื่องนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความชั่วร้าย แต่ยังเป็น ตัวแทนของการทดสอบที่เด็กจะต้องเผชิญในกระบวนการการเติบโต การเอาชนะแม่มดหมายถึงการเรียนรู้ถึง ความดีและความยุติธรรม และช่วยให้ตัวละครเอกเข้าใจความหมายที่แท้จริงของความกล้าหาญและการเสียสละ ในเรื่อง “แฮร์รี่ พอตเตอร์กับศิลาอาถรรพ์” (Harry Potter and the Philosopher's Stone) ของ J.K. Rowling (โรว์ลิง, 2560) การเผชิญหน้ากับพอมดโวลเดอมอร์ (Voldemort) ครั้งแรก แสดงให้เห็นว่าแฮร์รี่ยังเด็กและ ไม่เข้าใจความหมายที่ลึกซึ้งของการต่อสู้ โวลเดอมอร์มักจะใช้ความกลัวและการข่มขู่เป็นเครื่องมือในการ ควบคุมผู้คน แต่แฮร์รี่ไม่ได้ยอมรับความกลัวนั้น การที่เขาต่อสู้กับโวลเดอมอร์ แสดงถึงการยืนหยัดในความเชื่อ ของตัวเอง แต่เมื่อเวลาผ่านไปเขากลายเป็นผู้มีความกล้าหาญและพร้อมที่จะเสียสละเพื่อหยุดยั้งความชั่วร้าย พอมดแม่มดที่เป็นตัวร้ายในวรรณกรรมชุด “แฮร์รี่ พอตเตอร์” เป็นตัวละครที่ทดสอบความดีและความกล้าหาญ ของแฮร์รี่และเพื่อน ๆ การเผชิญหน้ากับอุปสรรคเหล่านี้ทำให้แฮร์รี่เรียนรู้การเสียสละและความหมายที่แท้จริง ของการต่อสู้เพื่อความดีงาม แม้ว่าแม่มดจะเป็นตัวแทนของความชั่วร้าย แต่การเอาชนะพอมดแม่มดเหล่านั้น ช่วยให้แฮร์รี่เติบโตขึ้นในแง่ของการพัฒนาเชิงจิตวิญญาณและการค้นพบตัวเอง

การที่ตัวละครเอกในวรรณกรรมสำหรับเด็กสามารถเอาชนะแม่มดได้ ไม่เพียงแต่เป็นการ พิสูจน์ความกล้าหาญ แต่ยังเป็นการสะท้อนถึงการเติบโตทางจิตใจและการเรียนรู้ถึงการพึ่งพาตนเอง การใช้ สติปัญญาในการจัดการสถานการณ์ที่ซับซ้อนและยากลำบาก เป็นการทดสอบเพื่อที่จะเติบโตเป็นบุคคล ที่สมบูรณ์ เป็นความท้าทายของเด็กในการพัฒนาทางความคิด จิตใจ การเข้าใจตนเองหรือการเปลี่ยนแปลง ทางจิตวิญญาณที่ช่วยให้ตัวละครเติบโตขึ้นและเข้าใจโลกในมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

5.2 บทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในการสอนความยุติธรรมและการเรียนรู้จากประสบการณ์

ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นตัวละครที่สะท้อนถึงการเรียนรู้ เกี่ยวกับความยุติธรรมและการเติบโตจากประสบการณ์ เมื่อเด็กต้องเผชิญกับการกดขี่หรือการต่อสู้กับอำนาจ ที่เหนือกว่า ทั้งสองตัวละครนี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้ความสำคัญของการต่อต้านความอยุติธรรม การใช้ความ กล้าหาญในการเผชิญหน้ากับอุปสรรคและการกล้าตัดสินใจในเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิต

ในกรณีของแม่เลี้ยงที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของความไม่ยุติธรรมในครอบครัวและสังคม เด็กได้เรียนรู้ว่าบางครั้งชีวิตไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง การเรียนรู้ที่จะรับมือกับความยากลำบากนี้ช่วยพัฒนา ความแข็งแกร่งทางจิตใจ การเรียนรู้การต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและการหาทางออกจากสถานการณ์ที่

ยากลำบากเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเติบโตและการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการเลียนแบบที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเด็กเรียนรู้ได้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยผ่านกระบวนการตั้งใจหรือความใส่ใจ (attention) จดจำ (retention) กระทำเหมือนตัวแบบ (reproduction) จูงใจ (motivation) (ณัฐพรหม อินทยศ, 2553, หน้า 180-181) นอกจากนี้ แบนดูราเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่ต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน วิธีการที่คนเราใช้ในการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม คือการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (model) ทั้งนี้ การสังเกตการกระทำของผู้อื่น เพื่อดูว่าผู้อื่นทำพฤติกรรมอย่างไรและได้รับผลตอบแทนเช่นไร ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการกระทำพฤติกรรมของผู้อื่นถือเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งตัวแบบนั้นสามารถเป็นได้ทั้งตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ คือตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาอัตลักษณ์และพฤติกรรมใหม่ ๆ จากการเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งการเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับแรงจูงใจจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำเหล่านั้น (นุชลี อุบภัย, 2556, หน้า 140) เช่น เมื่อเด็กได้อ่านหรือรับรู้เรื่องราวของ “ซินเดอเรลลา” หรือเรื่อง “แม่มด” เด็กสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์และการเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายและไม่เป็นธรรมจากตัวแบบในเรื่อง คือ แม่เลี้ยงหรือแม่มดซึ่งเป็นตัวแทนของอำนาจหรือพฤติกรรมที่ทำลายศีลธรรมเด็กจะเรียนรู้วิธีการจัดการกับความกลัว การเผชิญกับอุปสรรค และวิธีการเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้น เมื่อเด็กเห็นตัวแบบหรือบุคคลในเรื่องที่สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ก็จะเกิดแรงจูงใจที่จะเลียนแบบพฤติกรรมเชิงบวกดังกล่าวในชีวิตจริง เช่น การต่อสู้กับแม่เลี้ยงที่ไม่ยุติธรรมใน “ซินเดอเรลลา” ซึ่งเด็กได้เรียนรู้การต่อสู้โดยใช้ความรุนแรงกลับนั้นอาจใช้ไม่ได้ผล ควรต่อสู้ด้วยความอดทน เมตตา และมีน้ำใจ ใช้ชีวิตแบบยืดหยุ่น ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้การจัดการกับความยากลำบากในชีวิต แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา การใช้ชีวิตให้ยืดหยุ่น รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชีวิต ดังนั้น การเรียนรู้ของเด็กจากการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบในวรรณกรรมเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูรา สะท้อนถึงคุณค่าของตัวละครแม่เลี้ยงหรือแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกในเรื่องได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาความคิด จิตใจ ปรับตัวเพื่อที่จะเผชิญปัญหาในชีวิตที่รูปแบบต่าง ๆ

5.3 เรียนรู้ความซับซ้อน ความไม่สมบูรณ์แบบ และความเปลี่ยนแปลงของโลกมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมเด็กส่งผลให้เด็กได้เห็นมุมมองที่ซับซ้อนและลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม ประการแรก เด็กเรียนรู้ว่ามนุษย์ไม่ได้มีเพียงมิติของความดีและความชั่ว แต่มีแรงจูงใจและบริบทที่ส่งผลต่อการกระทำของพวกเขา แนวคิดนี้ช่วยปลูกฝังความเห็นอกเห็นใจ (empathy) และการเข้าใจผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Nikolajeva, 2014) ประการที่สอง วรรณกรรมที่แสดงให้เห็นแม่เลี้ยงในมุมมองที่ซับซ้อนช่วยให้เด็ก ๆ ที่เติบโตมาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวหรือครอบครัวผสม (blended families) สามารถปรับตัวและเข้าใจสถานการณ์ของตนเองได้ดีขึ้น โดยไม่ยึดติดกับภาพจำของแม่เลี้ยงที่เป็นตัวร้ายเสมอไป (Bettelheim, 1976)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของแม่มดช่วยให้เด็กเห็นถึงความหลากหลายของพลังหญิงและความสามารถในการเป็นอิสระของผู้หญิง เด็กผู้หญิงสามารถมองเห็นตัวเองในตัวละครแม่มดยุคใหม่ที่ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยกรอบของแม่มดชั่วร้าย แต่เป็นผู้หญิงที่มีพลัง มีความสามารถในการกำหนดเส้นทางชีวิตของตนเอง และต่อสู้เพื่อความถูกต้อง เช่นเดียวกับแม่มดเฮอริโมโอนีหรือกิกิ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดสตรีนิยมที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีอำนาจและบทบาทที่เท่าเทียมในสังคม

แม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมเด็กได้กลายเป็นตัวแทนของสังคมที่เปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่เพียงภาพจำของตัวร้ายแบบเดิมอีกต่อไป วรรณกรรมยุคใหม่ช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจว่ามนุษย์มีความซับซ้อน ไม่มีใครเป็นคนดีหรือคนร้ายโดยสมบูรณ์ และทุกคนล้วนมีเหตุผลและแรงจูงใจของตนเอง การเปลี่ยนแปลงของตัวละครเหล่านี้จึงไม่เพียงแต่สะท้อนถึงพัฒนาการของวรรณกรรมเด็ก แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของสังคมที่พยายามทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของผู้คนมากขึ้น

ทั้งแม่เลี้ยงและแม่มดมีคุณค่ามหาศาลในกระบวนการเติบโตและการเรียนรู้ของเด็ก โดยตัวละครทั้งสองช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการเผชิญกับอุปสรรคและการเติบโตจากประสบการณ์ ทั้งในแง่ของการพัฒนาความอดทน ความกล้าหาญ ความยุติธรรม และการพัฒนาความสามารถในการเผชิญหน้ากับโลกที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นเตรียมพร้อม การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็ก ๆ เมื่อต้องใช้ชีวิตในโลกแห่งความจริง

บทสรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กทั้งในลักษณะของนิทานหรือภาพยนตร์ในบทความนี้ เห็นได้ว่าสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างเรื่องการเดินทางของวีรบุรุษ (The Hero's Journey) ตามแนวคิดของ Joseph Campbell โดยเสนอว่าเรื่องเล่าทางวรรณกรรมและตำนานทั่วโลกมีโครงสร้างร่วมกันที่เรียกว่า "Monomyth" ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การออกเดินทาง (departure) การเผชิญบททดสอบ (initiation) และการกลับคืน (return) จากการพิจารณาวรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่น สโนว์ไวท์, อันเซลและเกรเทล, หรือซินเดอเรลลา พบว่า แม้เรื่องราวเหล่านี้จะมีรูปแบบแตกต่างกันในรายละเอียด แต่สามารถตีความผ่านทฤษฎีโครงสร้างการเดินทางของวีรบุรุษ (The Hero's Journey) ตามแนวคิดของ Joseph Campbell ได้อย่างสอดคล้อง โดยแต่ละเรื่องประกอบด้วยองค์ประกอบหลักของ Monomyth ได้แก่ การออกเดินทาง (departure) ตัวละครเอกในแต่ละเรื่องต้องเผชิญกับแรงกดดันหรือความอยุติธรรมจากสภาพแวดล้อมเดิม เช่น การถูกแม่เลี้ยงขับไล่ การถูกทอดทิ้ง หรือการถูกกดขี่ ส่งผลให้ต้อง "ออกเดินทาง" ไปสู่โลกใหม่หรือสถานการณ์ใหม่ที่ไมคุ้นเคย การเผชิญบททดสอบ (initiation) ตัวละครเอกต้องเผชิญกับอุปสรรคหรือภัยคุกคาม เช่น แม่มดใจร้าย แอปเปิลอาบยาพิษ หรือข้อจำกัดทางชนชั้น ซึ่งล้วนเป็นบททดสอบที่ส่งเสริมการเติบโตทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยมีผู้ช่วยเหลือเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มอบพลังและชี้ทางออก การกลับคืน (return) เมื่อผ่านพ้นอุปสรรค ตัวละครเอกจะกลับคืนสู่สถานะใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การได้กลับบ้านพร้อมทรัพย์สินในเรื่องอันเซลและเกรเทล การได้แต่งงานกับเจ้าชายในเรื่องซินเดอเรลลาและสโนว์ไวท์ ซึ่งสื่อถึงการได้รับความยุติธรรมและความสุขสมบูรณ์ในชีวิต แม้ตัวละครเอกในวรรณกรรมสำหรับเด็กเหล่านี้จะเป็นเด็กหรือหญิงสาว แต่ได้สะท้อนโครงสร้าง Monomyth ได้อย่างสอดคล้องและชัดเจน การดำเนินเรื่องเน้นย้ำ "การเดินทาง" ที่ประกอบด้วยภาระทั้งโลกเดิมการเผชิญความท้าทาย และการกลับคืนพร้อมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีการเดินทางของวีรบุรุษมิได้จำกัดอยู่แค่เรื่องราวของบุรุษผู้กล้า แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้กับวรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีตัวละครเอกเป็นเด็กหรือผู้หญิง โดยเฉพาะในบริบทที่การเดินทางนำไปสู่การเติบโต การพัฒนาตนเอง และการต่อสู้กับความอยุติธรรม

หากมองในประเด็นด้านบทบาทของตัวละคร การวิเคราะห์ตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กสะท้อนให้เห็นบทบาทของตัวละครที่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ การกดขี่ ความขัดแย้ง และความท้าทายในการแก้ปัญหาของตัวละครเอก ซึ่งเป็นบทเรียนสำคัญในการเรียนรู้ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความแข็งแกร่งทางจิตใจ จากบทบาทของแม่เลี้ยงที่มักถูกนำเสนอในฐานะผู้ขัดขวางหรือกดขี่ เด็กได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของความอดทนและการต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดจากความไม่ยุติธรรม ซึ่งช่วยส่งเสริมการยืนหยัดใน

ความดี อดทน เมตตา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นธรรม ส่วนตัวละครแม่มด ซึ่งมักถูกเชื่อมโยงกับพลังอำนาจและความน่ากลัว ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การต่อสู้ปัญหา ต่อสู้ความกลัว ด้วยการใช้ความกล้าหาญและสติปัญญา บทบาทที่มีมิติหลากหลายมากขึ้นของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด ทำให้วรรณกรรมสำหรับเด็กไม่ใช่เพียงเครื่องมือสั่งสอนอีกต่อไป แต่เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้แบบวิพากษ์ (critical learning space) เปิดโอกาสให้เด็กเห็นความหลากหลายและมีมิติของบทบาทตัวละคร ผึกคิดวิเคราะห์ เรียนรู้วิพากษ์เหตุและผลจากการกระทำของทุกตัวละคร นอกจากนี้คุณค่าของการนำเสนอมิติที่หลากหลายของตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มด ช่วยลดอคติ การตีตรา (stigmatization) หรือเหมารวม (stereotype) ว่าแม่มดและแม่เลี้ยงมีด้านร้ายเพียงด้านเดียว เด็กจะได้เรียนรู้ถึงความซับซ้อนของมนุษย์และเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีทั้งด้านดีและไม่ดีอยู่ในตัวเอง การนำเสนอแม่เลี้ยงและแม่มดในรูปแบบที่แตกต่างไปจากกรอบเดิม จะช่วยให้เด็กมีมุมมองเกี่ยวกับมนุษย์ที่เปิดกว้างขึ้น

การศึกษาวรรณกรรมเด็กที่แปลจากต่างประเทศช่วยเปิดโลกทัศน์ของเด็ก วรรณกรรมแปลทำหน้าที่เป็นหน้าต่างสู่โลกกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเรื่องเหล่านั้นสะท้อนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากบริบทสังคมไทย ส่งเสริมทักษะระหว่างวัฒนธรรม (intercultural competence) เด็กจะได้เรียนรู้ว่าสังคมอื่น ๆ อาจมีความคิดเกี่ยวกับครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว เพศ บทบาทของผู้หญิง หรือค่านิยมด้านอื่น ๆ แตกต่างจากวัฒนธรรมไทย แต่ก็เป็นเรื่องราวที่สนุกสนานและมีคุณค่า เนื้อหาส่วนที่เห็นว่าสอดคล้องหรือเหมาะสมกับบริบทชีวิตในสังคมไทยก็สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดแบบพลเมืองโลก (global citizenship) คือ การตระหนักรู้ว่าเราทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก มีสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ดังนั้น บทบาทตัวละครแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก จึงไม่เพียงช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องความกล้าหาญและการเอาชนะอุปสรรค แต่ยังส่งเสริมให้พวกเขามีหัวใจที่แข็งแกร่ง เปิดกว้าง และสามารถพิจารณาผู้คนรอบตัวอย่างเป็นธรรม โดยไม่ยึดติดกับภาพจำหรืออคติที่ถูกปลูกฝังผ่านเรื่องเล่าแบบดั้งเดิม บทบาทของแม่เลี้ยงและแม่มดในวรรณกรรมสำหรับเด็กได้เปลี่ยนแปลงจากภาพจำเดิมที่ชั่วร้าย มาเป็นตัวละครที่หลากหลาย มีมิติและเข้าใจได้มากขึ้นตามบริบทสังคมยุคใหม่ วรรณกรรมเด็กเหล่านี้ช่วยให้เด็กเปิดรับแนวคิดที่หลากหลายและเรียนรู้ที่จะตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การศึกษาวรรณกรรมเด็กที่แปลมาจากต่างประเทศเป็นหน้าต่างสำคัญที่เปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมสากล ส่งเสริมการเติบโตทางความคิด อารมณ์ และจริยธรรมในฐานะพลเมืองโลกผ่านเรื่องเล่าที่ซับซ้อนและร่วมสมัยมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- คะโดโนะ เอโกะ. (2566). *แม่มดกิกิผจญภัย (ปิยะวรรณ ทรัพย์สำรวม, แปล)* (พิมพ์ครั้งที่ 10). Biblio. ญัฐพรหม อินทยศ. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์*.
ดาร์ล, โรอัลด์. (2566). *แม่มด*. (สาลินี คำฉันท์, แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 7). ผีเสื้อ.
นุชลี อุภัย. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
โรว์ลิง, เจ.เค. (2560). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับศิลาอาถรรพ์*. (สมาลี, แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 10). นานมีบุ๊ค.
ลูอิส, ซี.เอส. (2549). *กำเนิดนาร์เนีย*. (สมนา บุญยะรัตเวช, แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 4). ผีเสื้อ.
Bettelheim, B. (1976). *The uses of enchantment: the meaning and importance of fairy tales*.
Thames & Hudson.
Campbell, J. (2008). *The hero with a thousand faces* (7th ed.). Princeton University Press.

- Grimm, J., & Grimm, W. (2014). *Children's and Household Tales*. (Jack Zipes, Translated) Princeton University Press.
- Nikolajeva, M. (2010). *Power, voice and subjectivity in literature for young readers*. Routledge.
- Nikolajeva, M. (2014). Reading for learning: cognitive approaches to children's literature. *CLELE journal*, 4(2), 89-93. <https://clelejournal.org/buy-brand-levitra/>
- Perrault, C. (2019). *The complete fairy tales of Charles Perrault*. (Christopher Betts, translated) Oxford University Press.
- Stromberg, R (2014). *Maleficent*. [Film]. Walt Disney Studio.
- Tatar, M. (2002). *The hard facts of the Grimms' fairy tales*. Princeton University Press.
- Zipes, J. (2006). *Why fairy tales stick: The evolution and relevance of a genre*. Taylor & Francis Group.